

Täysistunto

Torstai 24.1.2019 klo 16.01—17.34

Täysistunto alkoi klo 16.01. Täysistunto päättyi klo 17.34.

Puhetta johti puhemies Paula Risikko (16.01—17.34).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Juha Sipilä
valtiovarainministeri Petteri Orpo
kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen
opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen
asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen
puolustusministeri Jussi Niinistö
työministeri Jari Lindström
liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner
sisäministeri Kai Mykkänen
sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila
elinkeinoministeri Mika Lintilä
maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä
eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho
oikeusministeri Antti Häkkänen
perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko
ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Anne-Mari Virolainen

Puhemies Paula Risikko: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

Pöytäkirja PTK 147/2018 vp

2.1. Suullinen kysymys sote-uudistuksen säästötavoitteen toteutumisesta (Anneli Kiljunen sd)

Suullinen kysymys SKT 236/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Aloitetaan. Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä, edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Eilen hallituksen sote-esitys sai jälleen kylmää kyytiä, tällä kertaa talouspolitiikan arviointineuvostolta. Talouspolitiikan arviointineuvosto toistaa jälleen, että sote-uudistuksen 3 miljardin euron säästön toteutuminen on hyvin epätodennäköistä. Tämän lisäksi he toteavat, että tiukka säästötavoite voi vaarantaa palveluiden laadun ja ihmisten mahdollisuuden saada tarvittavat palvelut. Nämä ovat vakavaa viestiä. Arviointineuvosto sanoo taloudesta sanatarkasti näin: ”Koska kustannussäästöt ovat hyvin epävarmoja, niiden käyttäminen uudistuksen tärkeänä perusteena on kyseenalaista.” Arvoisa valtiovarainministeri Orpo, miten suhtaudutte tähän talouspolitiikan arviointineuvoston hyvin vakavaan kritiikkiin?

16.03 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin suomalaisten terveystalouden osalta pidän vielä suurempana riskinä sitä, että uudistusta ei saada eteenpäin, paljon suurempana riskinä, kun katsoo, kummoiset haasteet meillä on 2020-luvulla. Tunnistan arviointineuvostosta heidän huolensa, jonka he ovat aikaisemminkin tuoneet esille, ja ennen kaikkea se toteaa myöskin sen, että on vaikea arvioida säästöjä. Mutta siinä on kyse siitä, että kun uusi järjestelmä rakennetaan, ajetaan siälle, toimeenpannaan maakunnissa suomalaisten huipputekijöiden toimesta, niin siinä ratkaistaan viime kädessä se, toteutuvatko säästöt, luodaanko ne uudet maakunnan kokoiset järjestämisalueet, joissa hoitoonpääsy on sujuvaa, joissa palveluketjut pelaavat, joissa se tuotanto on tehokasta, joissa hyödynnetään tiedonkulkua, nykyaikaisia tapoja. Siellä ratkaistaan viime kädessä se, että tämä toteutuu, ja minä uskon suomalaisiin ammattilaisiin, että he tekevät hyvän soten, kunhan nyt saadaan vain täältä talosta päätös ulos.

16.04 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alun perin sote-uudistuksen tavoitteena oli, että jokaiselle suomalaiselle voitaisiin taata paremmat palvelut, jotta ihmiset pääsisivät lääkäriin ja tulisivat hoidetuiksi. Tämä oli meidän kaikkien yhteinen tavoite. Mutta tämä ei ole kuitenkaan toteutumassa, sillä perustuslakiasiantuntija, professori Juha Lavapuro toteaa muun muassa näin: ”ehdotus näyttää johtavan siihen, että paljon palveluja tarvitsevien ihmisten asema vain heikkenee eli eriarvoistuminen oikeastaan vain lisääntyykin”. Samoin perustuslakiasiantuntija, professori Tuomas Ojasen mukaan ”perusasetelmassa on paljon ongelmia, riittävien sosiaali- ja terveystalouden yhdenvertaisessa takaamisessa kaikille ihmisille, ja erityinen huolenaihe näyttää liittyvän paljon palveluita tarvitseviin”. Arvoisa pääministeri, voitko hallituksenne puolesta luvata, että tämä uudistus turvaa jokaiselle ihmiselle paremmat sosiaali- ja terveystalouden palvelut?

Pöytäkirja PTK 147/2018 vp

16.05 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin näistä taloudellisten vaikutusten arvioinneista. Se on aina vaikeaa, kun arvioidaan tulevaisuutta. Arviointineuvosto on itsekin todennut, että kilpailukyky sopimuksen arviointi heilä meni pieleen — samoin meni työllisyysasteen arviointi pieleen. Tässäkin tehdään nyt tällä hetkellä alustaa, siten että me ikään kuin kaavoitamme 18 tonttia ja niihin rakennetaan talot, ja se lopputulos riippuu siitä, kuinka hyvät rakentajat me saamme sinne rakentamaan ja millä innolla sitä toimeenpannaan ja rakennetaan. Me annamme nyt raamit, ja minä uskon, että maakunnista löytyy siihen hyvät ja innokkaat rakentajat. Uudistuksen lähtökohta on se, että palvelut paranevat ja kustannukset pienenevät, ja tämä kaikki antaa sille erinomaiset edellytykset. Mutta niiden arviointi eteenpäin on äärimmäisen vaikeaa, ainakin lupauksen antaminen siitä, koska se riippuu siitä, kuinka hyvin me kaikki toimeenpanemme tämän hyvän uudistuksen.

Puhemies Paula Risikko: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.06 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä sotien käsittely on ollut niin, voi sanoa melkein, pitkäpiimäistä, että ne tavoitteet ovat kyllä jo moneen kertaan unohtuneet, ja onkin hyvä palauttaa ne mieleen.

Ensimmäinen oli terveyserojen kaventaminen. Meillä hyvin toimeentuleva, koulutettu, hyvältä asuinalueelta tuleva mies elää melkein 10 vuotta pitempään kuin mies, jolla on alhainen koulutus, joka tulee huonommalta asuinalueelta tai jolla on pieni tulotaso.

Saumattomat hoitoketjut tuli toteuttaa, ylikansallisia yhtiöitä suitsia, samoin kustannusten tasoa hillitä. No, nyt arviointineuvosto on arvioinut, että on täysin kyseenalaista, tulevatko nämä tavoitteet toteutumaan. Oman maakuntani osalta ollaan leikkaamassa sote-rahoitusta 33 miljoonaa euroa. Eli nämä päättäjät ovat heti sen edessä, että taksoja ja maksuja on korotettava tai palveluja leikattava.

Arvoisa ministeri, onko tässä jäljellä enää mitään näistä sotien alkuperäisistä tavoitteista?

16.08 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! — On jäljellä. Tämä kysymys, joka oikeutetusti opposition toimesta nostetaan nyt kyselytunnin pääkysymykseksi: haluan muistuttaa siitä, että hallituksen puolelta tässä esityksessä ei ole sen isossa kuvassa esitetty muutoksia kesän 2018 jälkeen. Viimeisimmän tilannekuvan hallituksen tahtotilasta antoi vastineemme, jonka toimitimme sosiaali- ja terveysvaliokunnalle perustuslakivaliokunnan käsittelyn jälkeen. Ensimmäiset osat tästä lakikokonaisuudesta on toimitettu eduskunnalle jo keväällä 2017. Siitä huolimatta, että käsittelyssä on nyt ikään kuin uusina kysymyksinä, mihin kaikkeen tämä vaikuttaa, on tärkeä muistuttaa, että mitään uusia tietoja hallituksen puolelta emme ole antaneet, vaan tämä prosessi on nyt vahvasti eduskunnan ja sen valiokunnan käsissä. Näihin mainittuihin erinomaisen tärkeisiin seikkoihin esityksen vaikutuksista ja esityksen vastaamisesta alkuperäisiin tavoitteisiin hallitus vastaa: kyllä, esitys tulee vastaamaan näihin, sen arvion tekee viime kädessä perustuslakivaliokunta ja sosiaali- ja terveysvaliokunta.

Puhemies Paula Risikko: Ja ministeri Orpo täydentää vielä.

Pöytäkirja PTK 147/2018 vp

16.09 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos tulevan uudistuksen lopullisia talouslukuja on vaikea arvioida, kuten arviointineuvosto sanoo, niin sen voin sanoa, että jos ei uudistusta tehdä, niin on aivan varmaa, että kunnissa, sairaanhoitopiireissä, kuntayhtymissä joudutaan tekemään leikkauksia, koska nykyinen rakenne on tehoton. Lukemattomat kunnat ja kuntayhtymät ovat ajautuneet tilanteeseen, jossa voimavarat eivät riitä ihmisten peruspalveluiden, sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottamiseen. Jos tämä ei mene läpi, niin silloin me jatkamme nykyjärjestelmällä x vuotta, ja se tarkoittaa leikkauksia sosiaali- ja terveyspalveluihin.

Uudistus pitää tehdä. Tässä on kuitenkin ne perusraamit, jotka ovat lähes jokaisen eduskuntaryhmän hyväksymiä, mennään tällä eteenpäin. Luotetaan, niin kuin sanoin, suomalaisiin huippuosaajiin sosiaali- ja terveyspalveluissa. Tuetaan hyvää johtamista, kun tätä uudistusta lähdetään tekemään, tuetaan sitä työtä, mitä maakunnissa jo tehdään, yli puolue-rajojen hyvää yhteistyötä. Nyt on vain aika tehdä määrätietoisesti päätöksiä ja turvata sitä kautta suomalaisten tärkeät sosiaali- ja terveyspalvelut.

16.10 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin, tavoitteet olivat erittäin oikeat siinä, miten huolehditaan jokaisen suomalaisen pääsystä terveydenhuoltoon, ja nykyistä paremmin. Mutta nyt on kyllä käynyt niin, että joka ikinen viikko on tullut uutta ja huolestuttavaa tietoa näiden tavoitteiden toteutumisesta.

Eduskunnan tarkastusvaliokunta kävi osaltaan lävitse tätä talouspuolta, että ovatko nämä säästöt toteutumassa. Ja masentava totuus on, että kaikilla sisään kävelleillä asiantuntijoilla oli yhteinen viesti. Heidän käsityksensä on, että tällä mallilla, jonka hallitus on valinnut, näitä säästöjä ei tulla tavoittamaan. Jopa yksityisen puolen toimijat, jotka ovat nyt tarjonneet palveluita, sanovat, että nämä hallituksen viimeiset muutokset heidän kannaltaan johtavat siihen havaintoon, kun erikoissairaanhoito ja perusterveydenhuolto uudelleen eriytetään, että he eivät näe, että säästöjä tulee. Siis viestit ovat todella huolestuttavia.

Siksi kysyn, miten tämä Ahvenanmaan tieto nyt vaikuttaa asiaan. Nyt on kerrottu, että hallituksessa on erimielisyys siitä, miten Ahvenanmaan asiat hoidetaan tässä yhteydessä. [Puhemies koputtaa] Voiko se vielä vaarantaa tämän koko uudistuksen?

16.11 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ahvenanmaakin liittyy sote-uudistukseen sillä tavalla, että tässä muuttuu rahoituksen rakenne, ja Ahvenanmaa täytyy ottaa tässä valmistelussa huomioon. Hallitus on käynyt Ahvenanmaan maakunnan kanssa keskusteluja, ja virkamiehillä on ollut kaksi erilaista käsitystä siitä, pitäisikö tämä asia hoitaa tällä vaalikaudella vai vasta seuraavalla vaalikaudella. Meillä on kaksi käsitystä virkamiehiltä, ja nyt odotamme sitä, mitä perustuslakivaliokunta tästä sanoo, ja toimimme tietysti sen mukaisesti.

Täällä on viitattu moneen kertaan perustuslakivaliokunnan käsittelyyn, ja minusta me olemme vähän liukkailla jäillä kansanedustajina silloin, koska perustuslakivaliokunta on se ylin elin Suomessa, jolla on ihan suvereeni valta siihen, miten perustuslakia tulkitaan. Nyt nämä asiat ovat perustuslakivaliokunnan käsittelyssä. Meidän pitäisi antaa aivan ehdoton työrauha perustuslakivaliokunnalle tehdä työnsä loppuun, ja sitten toimimme taas sen mukaisesti, niin kuin olemme tähän saakkakin toimineet.

16.12 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Alkuperäisiin tavoitteisiin kuuluu terveyserojen kaventamisen lisäksi myös se 3 miljardin euron säästö täs-

Pöytäkirja PTK 147/2018 vp

tä tulevasta kustannuskehyksestä, eikö niin? Ja tästä säästötavoitteesta noin 1,7 miljardia oli terveyspalveluiden säästöt. Siitä taas kun mennään alaspäin, 700 miljoonaa pitäisi säästää vanhusten palveluista. Nämä olivat niitä alkuperäisiä tavoitteita. Sitten kun me kuulimme valtiovarainvaliokunnassa asiantuntijoilta, niin kaikki olivat yksimielisiä siitä, että näitä säästöjä ei tulla tällä mallilla saavuttamaan. Me emme saaneet tietää edes miljarditarkkuudella, kuinka paljon kustannukset tulevat kasvamaan. Elikkä tämä kelkka kääntyi aivan toisinpäin kuin se, mitä hallitus alkujaan lähti tavoittelemaan elikkä kustannuskehysten säästöjä.

Kysynkin arvoisalta ministeriltä sitä, mitä te sanotte niille kotihoitajille ja niille omaishoitajille ja monelle muulle, jotka kotona tekevät tätä arvokasta työtä. Nimittäin 40 prosenttia ympärivuorokautisten asumispalveluiden asiakkaista pitäisi siirtää kotihoitoon tulevaisuudessa, jotta ne säästöt saadaan. Mitä te sanotte niille, jotka tällä hetkellä vaihtavat alaa juuri sen takia, että tälläkään hetkellä se [Puhemies koputtaa] resurssi ei riitä, mitä he tarvitsevat työssään?

16.14 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niille ihmisille, jotka hoitavat omaistaan, vastaan mielelläni, että tämän uudistuksen myötä esimerkiksi omaishoidon tuen piiriin pääsemisen reunaehdot yhdentyvät ja yhdenmukaistuvat. Sen sijaan että nykyisin eri kunnissa asuvat, naapurikunnissakin, voivat saada eri kriteerein euroja ja tukea omaishoitajuudelleen, jatkossa nuo reunaehdot ovat koko maakunnan kokoisia.

Lisäksi tiedostan, että kaikki eduskuntapuolueet ovat olleet sitoutuneita siihen tavoitteeseen, johon sote-uudistus osaltaan pyrkii rakenteiden osalta: että me vahvistamme kotiin vietäviä palveluita ja yhteiskunnallista muutosta laitostavasta hoidosta kohti kotona olevaa turvallista asumista. Tämän uudistuksen säästövaikutukset eivät ole yksiselitteisiä arvioida, emmekä voi väittää suomalaisille, että rakenteet tuottaisivat säästöä, vaan jos saamme vihdoin kymmenen vuoden valmistelun tai pidemmänkin ajanjakson kuluttua yhteisen käsityksen siitä, mikä on palveluiden organisaatio ja hallinto, on sen jälkeen mahdollisuus paljon paremmin keskittyä palveluiden sisällön tehokkuuteen ja myöskin työnteon parantamiseen [Puhemies koputtaa] näissä rakenteissa. On osoitettu, [Puhemies: Aika!] että mahdollista se kyllä on.

16.15 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Saarikko, minusta te nimenomaan nyt sivuutatte tämän kysymyksen rakenteista.

Jos katsoo eilen ilmestynyttä talouden arviointineuvoston lausuntoa ja sitten toisaalta VATTin lausuntoa, niin niissä molemmissa kiinnitetään huomiota siihen, että tämä kehys, jolle sote-uudistus rakentuu, on epäuskottava nimenomaan säästöjen kannalta. Koska maakunnille ei anneta verotusoikeutta, niillä ei ole mahdollisuutta ikään kuin pitkällä aikajänteellä suunnitella omia palveluitaan, omaa tuotantoaan sillä tavalla, että palvelut turvattaisiin kaikille kansalaisille ja samalla olisi mahdollisuus itse pohtia, mistä niitä säästöjä tulee. Samaan aikaan asiantuntijat varoittavat, että kun maakunnilla tulee olemaan liian pienet resurssit, niin kaikkein eniten kärsivät nämä paljon palveluita tarvitsevat ihmiset. Tästä valtiosääntöoppineet varoittavat teitä. Ja samaan aikaan te tuotte sitten asiakasmaksulain, joka edelleen lisää sadoilla euroilla vuodessa näiden kaikkein köyhimpien, kaikkein eniten sairastavien ihmisten kuluja. [Puhemies: Aika, kysymys!] Ihmetyttää, miksi te ette kuuntele ketään asiantuntijoita vaan viette tätä uudistusta härkämäisesti eteenpäin.

Pöytäkirja PTK 147/2018 vp

16.16 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän kovaan syytökseen vastaan toki mielelläni.

Ensinnäkin mitä tulee näihin kustannusarvioihin: Hallitus on käyttänyt niiden valmistelussa muun muassa Nordic Healthcare Groupia, joka on tehnyt ehkä Suomen tunnetuimpia konsulttiarvioita nykytilan ja tämän uudemman mallin vertailussa. On myös totta, kuten jo aiemmin totesin, että kustannusten arviointi ei ole erityisen helppoa, varsinkin — mitä tässä keskustelussa ei välttämättä aina muisteta mainita — kun joka tapauksessa Suomessa niiden yhteisten varojen tarve, joita käytetään sosiaali- ja terveyspalveluihin, tulee kasvamaan merkittävästi. Me tulemme joka tapauksessa tarvitsemaan valtavasti lisää euroja suomalaisten iäkkäiden ihmisten palveluihin ennen muuta. Liki jokaisessa maakunnassa me kohtaamme uudenlaisen tilanteen väestön huoltosuhteessa, ja se tarkoittaa, että me käytämme joka tapauksessa enemmän rahaa. Nyt kysymys kuuluu, kuinka paljon enemmän me joudumme käyttämään kuin nyt, enkä ole aivan varma edustajan puheenvuoron jälkeen, toivotteko te, että toteutamme tehokkaampaa taloutta, vai toivotteko nimenomaan, että käyttäisimme vielä enemmän rahaa näihin palveluihin.

16.18 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Surullista tässä keskustelussa, mitä käydään tässä salissa ja myös tämän talon ulkopuolella, on se, että tuo tuleva maakunta- ja sote-uudistus nähdään mörkönä sen takia, mikä on valitseva tilanne nyt. Tässäkin äsken puheenvuorossa puhuttiin ylikansallisten yhtiöitten tulevasta ryöstökalastuksesta, ja pelotellaan, että tämä markkinamalli tämän mahdollistaa. Mutta, hyvät ihmiset, tätä tapahtuu jo nyt. Ja juuri tämän takia me tarvitsemme maakunta- ja sote-uudistuksen, jossa meillä on maakunta antamassa raamit sille, kuka toimii ja miten toimii.

Toinen asia on se, että kuka arvioi sen, mitä tapahtuu, jos tätä uudistusta ei tehdä. Tällä hetkellä väitän — ja uskon, että moni perustuslakiasiantuntija on samaa mieltä — että ihmiset eivät ole tasa-arvoisessa asemassa sosiaali- ja terveyspalvelujen saavutettavuudessa. Tämän takia me teemme tämän uudistuksen. [Puhemies: Kysymys!] Ja kysymys ministerille: mitä me voisimme tehdä, että julkisuudessa puhuttaisiin asioista oikeilla nimillä ja tiedettäisiin ja muistutettaisiin, minkä takia Suomi tarvitsee tämän uudistuksen 14 vuoden teon jälkeen?

16.19 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskityn ensisijaisesti tukemaan sitä — en niinkään uudistukseen liittyvää julkisuuskuvaa, mikä toki on sekin tärkeää — mutta ehkä suomalaiset eniten tältä talolta odottavat sitä tietoa, tuleeko tätä uudistusta vai ei. Ja jokaiseen kysymykseen olen parhaan kykyni mukaan yrittänyt tässäkin salissa vastata, kun on tiedusteltu tämän uudistuksen mahdollisia vaikutuksia. Se on tosiseikka, että riskitön ei koskaan ole mikään näin iso uudistus, mutta olemme yrittäneet parhaan kykymme mukaan myös perustella, miksi tätä isoa uudistusta tarvitaan ikääntyvässä Suomessa, jossa sen lisäksi iso muuttuva tekijä on vaikkapa sairaala- ja terveyskeskuskiinteistöt, joissa tiedämme olevan paljon korjaamistarvetta, puhumattakaan palveluiden sisällöstä ja opposition aivan oikein esille nostamasta ihmisten eriarvoisuuden torjumisesta terveyserojen näkökulmasta.

Yksityisen ja julkisen terveydenhuollon ja sosiaalipalvelun osalta haluan todeta saman, mikä ehkä kysymyksissäkin on jo noussut esiin: Yksityisiä terveyspalveluita ja sosiaalipalveluita on jo Suomessa. On kuntia, joissa pitkälti yli puolet palveluista toteutetaan ostoina

Pöytäkirja PTK 147/2018 vp

yksityiseltä. Tämä uusi malli poikkeaa [Puhemies koputtaa] siltä osin, että jatkossa ihmiset saavat valita julkisen ja yksityisen väliltä. Ainoan ehkä isomman poikkeuksen tekee Helsinki, edustaja Alanko-Kahiluodon kotikaupunki. Täällä juurikaan [Puhemies: Aika!] yksityisiä palveluita ei julkisella rahalla ole ostettu, [Puhemies koputtaa] ja se on johtanut siihen, että ihmiset omalla rahallaan [Puhemies koputtaa] hankkivat yksityisiä palveluita poikkeuksellisen paljon.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys työterveyshuollon roolista sote-uudistuksessa (Sari Essayah kd)

Suullinen kysymys SKT 237/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Kristillisdemokraattisella eduskuntaryhmällä oli kysymys tästä samasta teemasta, otetaan se tähän nyt. Edustaja Essayah, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.20 **Sari Essayah kd:** Arvoisa rouva puhemies! Arviointineuvosto kritisoi myös sitä, että työterveyshuollon rooli ja myöskaan päällekkäisten vakuutusten kysymys eivät tässä sote-uudistuksessa tule ratkaistua, mikä saattaa omalta osaltaan olla lisäämässä julkisen sektorin kustannuksia. Olisinkin halunnut kysyä asianomaiselta ministeriltä: eikö tästä nimenomaisesti seuraa se, että uudistus vahvistaa niitten asiakkaitten asemaa, jotka jo tällä hetkellä ovat varsin hyvien terveys- ja sote-palveluitten äärellä, ja vastaavasti sitten heikossa asemassa olevien palveluitten parantaminen jää edelleenkin erittäin epäselväksi?

16.21 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arviointineuvosto, johon on paljon täälläkin tänään viitattu, lähtee siitä, että joka tapauksessa kaikki ovat siis arvioita, mutta heidän näkemyksensä mukaan palveluihin pääsy ja ikään kuin väylä saada terveydenhoitoa paranee kaikilla väestöryhmillä. Näin heidän arvionsa ymmärsin.

Mitä tulee tähän työterveyshuollon osuuteen: Edustaja Essayah, olette siinä aivan oikeassa, että Suomessa on tällä hetkellä työelämässä olijoiden asema siltä osin erilainen, että se liittyy myöskin maksujensa osalta työnantajien ja työntekijöiden rahoittamaan työterveyshuoltoon. Tämä on seikka, joka tulee ottaa huomioon nyt jatkossa näiden peruspalveluiden korvausmalleissa julkiselle ja yksityiselle tuottajalle, että tietty väestönosa — siis se työssä käyvä osuus suomalaisista — on siltä osin erityisessä asemassa. Ja tämä on tiedostettu, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen uusi tutkimus antaa tähän hyvää selkänokkaa, ja sosiaali- ja terveysministeriössä työtetään nyt kovalla kyydillä yhteistyössä monen tahon kanssa, miten nuo korvausmallit rakentuisivat. Ruotsissa, jossa vastaavat [Puhemies koputtaa] ovat käytössä, on paljon käytetty aikaa oikeanlaisen mallin hiomiseen.

16.23 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Näistä kustannusten korvauksista aiheutuu myöskin ongelmia. Mikäli korvaussumma ja asiakkaan kustannukset eivät vastaa toisiaan, niin on varmasti riski se, että palveluitten tuottajat alkavat

Pöytäkirja PTK 147/2018 vp

eri tavoin valikoida asiakkaitaan, ja asiakkaitten valikoinnista puolestaan voi tulla hyvin merkittävä ja pitkäaikainen ongelma. Puhutaan niin sanotuista pyörövimalleista. Myöskin palveluitten saatavuuden parantuminen jää epäselväksi.

Kun näin paljon kritiikkiä nyt viime aikoina on noussut eri tahoilta tätä uudistusta kohtaan, niin nämä keskeiset tavoitteet, mistä tässäkin salissa puolueet ovat olleet hyvinkin yksimielisiä — eikö niitten toteutuminen näytä nyt varsin, varsin epäselvältä? Eikö tässä vaiheessa olisi syytä ruveta miettimään, miten tästä päästäisiin eteenpäin ja millä tavalla pystyisimme todellakin varmistamaan, miten niistä alkuperäisistä tavoitteista, joita kaikki puolueet ovat olleet yhdessä viemässä eteenpäin, päästäisiin kansalaisten palveluitten parantamiseen?

16.24 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietenkin hallituksen näkökulmasta tästä kaikesta päästäisiin nyt eteenpäin sillä, että eduskunta ripeästi mutta kaikella osaamisellaan käy tämän uudistuksen loppuvaiheen läpi ja suuri sali äänestää tämän esityksen kivijalaksi ja pohjaksi uusille suomalaisille sosiaali- ja terveyspalveluille.

Malli tuskin säilyy muuttumattomana vuosikymmeniä. On aivan selvää, että uudistusta tullaan rukkaamaan, ja kuten äskeisessä vastauksessani mainitsin, vaikkapa juuri nuo korvausmallit palveluntuottajille ovat Ruotsinkin mallissa olleet ensinnäkin aluekohtaisestikin erilaisia ja hyvin pitkän työstön tulos.

Lähtökohtaisesti, kun viittasitte, että on tullut paljon uusia tietoja tämän mallin vaikutuksista, meidän käsityksemme mukaan esitys on ollut nyt eduskunnan käsissä sellaisenaan hallituksen tuomana kokonaisuutena viime kesästä lähtien isona pakettina, ja tältä osin uusia tietoja muutoksista sen vaikutuksiin ei meidän osaltamme ole.

Arvoisa puhemies! Lyhyesti vielä haluan vielä korjata sen väärän tiedon, joka edustajan kysymyksessä oli. Asiakas ja palveluiden käyttäjä, potilas, saa valita, mutta palveluntuottaja ei saa valita niitä, ketkä heidän asiakkaikseen päätyvät.

16.25 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus tehdään siksi, että jokainen suomalainen saisi sosiaali- ja terveyspalvelut verovaroin. Tämä on erittäin tärkeää. Näin helsinkiläisenä tiedän, että noin 70 prosentilla lapsiperheistä esimerkiksi on vakuutus, koska julkinen terveydenhuolto ei toimi yhdenvertaisesti ja tasalaatuisesti. [Paavo Arhinmäki: Pormestarina on kokoomuslainen!] Siksi tämä uudistus on tehtävä.

Tänä aamuna, kun tulin töihin, tapasin Tehyn vaikuttajia, ja heillä oli yksi viesti. Hoitajat totesivat: Tehkää tämä uudistus. Me emme enää jaksaa odottaa tätä uudistusta. Me haluamme myöskin säästää voimavaroja siihen, että tämä uudistus on toimeenpantava.

He puhuivat viisaasti. Sen, miten tämä uudistus onnistuu, ratkaisevat sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset, ja on tärkeää, että me luomme siihen puitteet. Kysynkin ministereiltä nyt: miten te varmistatte, että niin tehyläiset kuin muut sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset ovat vahvasti mukana toimeenpanemassa tätä uudistusta, ja onko alueilla henkilöstö riittävästi mukana, koska ihmiset tekevät nämä palvelut?

16.26 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Sarkomaa totesi minusta aivan oikein: ihmiset nämä palvelut teke-

Pöytäkirja PTK 147/2018 vp

vät, ne ammattilaiset, joilla tälläkin hetkellä suomalaiset käyvät lääkärivastaanotolla tai taapaavat hoitohenkilökuntaa, laajaa sote-ammattilaisten kirjoa.

Olemme yrittäneet kollegaministeri Vehviläisen kanssa viestiä maakuntiin vahvasti, että lopputulos, se paljon puhuttu toimeenpano, on taatusti parempi, mikäli jo alkuvaiheista lähtien henkilöstö on mukana tämän muutoksen valmistelussa. Tiedämme, että siinä on ollut alueellisia eroja, mutta ymmärryksen mukaan juuri nyt tilanne tältä osin on hyvä. Uudistus tehdään ilman muuta palveluiden käyttäjiä varten, mutta minusta me emme voi olla myöskään henkilöstön näkökulmasta tyytyväisiä palveluiden nykytilaan. Niin huolestuttavia viestejä kuulemme esimerkiksi hoitohenkilöstön, vaikkapa lähihoitajien, jaksamisesta työssään. Ja tältä osin, jos rakenne tulee valmiiksi, meillä riittää enemmän voimavaroja keskittyä yhdessä niiden sisältöjen parantamiseen, siihen toimeenpanoon, johon tämäkin keskustelu on monesti jo viitannut.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys ulkomaisen työvoiman käyttämisestä (Ville Tavio ps)

Suullinen kysymys SKT 238/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Seuraavaksi perussuomalaisten eduskuntaryhmän kysymys. Edustaja Tavio, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.27 Ville Tavio ps: Arvoisa puhemies! Yle haastatteli työtöntä Juhaa, turkulaista laivanrakentajaa. Juha kysyi jutussa, miksi hän ei kelpaa töihin, vaikka telakat tarvitsevat lisää työvoimaa. Juhan kaltaisia työttömiä ammattimiehiä on pelkästään Lounais-Suomessa tuhansia. Kansalle on kerrottu, että Suomessa on huutava työvoimapula. Todellisuudessa pula ei ole niin kova kuin kerrotaan, vaan kyse on usein pikemminkin halusta tuoda Suomeen lisää ulkomaalaista halpatyövoimaa. Ulkomaalaiset duunarit hankitaan töihin alihankkijoiden kautta alipalkattuina. Palkat ovat räikeästi alle suomalaisen sopimustason, ja suomalaiset duunarit saavat pysyä kotona.

Perussuomalaiset tahtovat ottaa työllisyyspolitiikkaan uuden suunnan, jossa Suomea rakennetaan suomalaisten voimin suomalaisella palkkatasolla. Kysynkin hallitukselta: aiotteko te parantaa suomalaisen duunarin asemaa niillä aloilla, jotka nyt suosivat ulkomaalaista halpatyövoimaa? [Leena Meri: Mitä vastaatte Juhalle?]

16.28 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustaja Taviolle ajankohtaisesta kysymyksestä. Olen tänään muun muassa Yle Porille tästä asiasta antanut haastattelun ja selvittänyt näitä taustoja siltä osin, mitä on minun vastualueellani — minun vastualueuttani ei ole työsuojelu eivätkä verokysymykset. Mutta olen kysyjän kanssa aivan samaa mieltä: kun Suomeen tullaan töihin, täällä tehdään töitä suomalaisin työehdoin. Puolustan sen takia myös yleissitovaa työehtosopimusta. [Eero Heinäluoma: Se on hyvä!] Minä olen selvittänyt näitä asioita ja kysynyt sitä, mitä taustoja tähän on saatavana. Olen saanut vastauksen Juhani Sundellilta TE-toimistosta, siis siltä

Pöytäkirja PTK 147/2018 vp

alueelta, ja tässä on käsittääkseni niin, että on kaksi puolta: Kun tarvitaan sitä työvoimaa — minä ymmärrän sen yrityksen tilanteen, kun niiden tarvitsee kiireellisessä aikataulussa tehdä niitä asioita — niin jos ei ole saatavana suomalaista osaavaa työvoimaa, silloin sitä haetaan ulkomailta. Olen käynyt telakoilla vierailulla, ja tämä sama viesti on tullut [Puhemies koputtaa] koko tämän neljän vuoden ajan minulle, että tämä on ongelma, että käytetään alipalkattua työvoimaa, mutta silloin tullaan siihen [Puhemies: Aika!] valvontaan. Ja tämä on tietenkin iso haaste: millä me saamme ne resurssit siihen valvontaan, jotta me voimme puuttua tähän [Puhemies: Aika!] eikä mennä pelkkien huhujen perusteella.

Puhemies Paula Risikko: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksen tästä aihealueesta, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.30 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä ongelma on ollut pitkään tiedossa. Te olette ollut työministeri neljä vuotta, joten siksi tietenkin odotin teiltä konkreettisia toimenpiteitä, miten olette puuttunut siihen. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Te olitte kaksi vuotta hallituksessa!] Meillä olisi perussuomalaisella politiikalla parempi työllisyysaste, ja silloin olisivat töissä ensisijaisesti suomalaiset duunarit. Se on meille perussuomalaisille tärkeintä. Hallitus on tässä kuitenkin selvästi politiikallaan tietoisesti luonut kaksien työmarkkinoiden syntyä: on luonut ulkomaalaista halpatyömarkkinaa ja suomalaista työmarkkinaa. Työperäinen maahanmuutto on hyvä asia silloin, kun se suuntautuu sellaisille erityisaloille, joilla on aitoa työvoimapulaa, sitä perussuomalaiset eivät vastusta. Työllisyyspolitiikka on kuitenkin epäonnistunut silloin, kun ulkomaalaiset tuontityöntekijät syrjäyttävät samat taidot omaavat kotimaiset työntekijät. Jotkut yritykset saavat siitä toki hyötyä. Lasku lankeaa kuitenkin veronmaksajille ja suomalaisille duunareille. [Puhemies: Kysymys!] Kysyn vielä: miksi ette ole oikeudenmukaistaneet koko järjestelmää ja laittaneet etusijalle suomalaista duunaria?

16.31 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa sovittiin, että tarveharkinnasta ei luovuta, ja sitä olen puolustanut. Tarveharkinnasta ei ole luovuttu juuri näitten kysymysten takia, mitkä nostitte esille.

Toisekseen, jos yritys, tai kun yritys — ei ”jos” vaan ”kun” — tarvitsee osaavaa työvoimaa ja jos ei se löydä sitä suomalaisesta työvoimasta, se hakee sen muualta. Tämä on täysin ymmärrettävää. Silloin jos tänne tullaan ulkomailta töihin, noudatetaan suomalaisia työehtoja — piste. Tämä on ehdottomasti näin. Mutta pitää ymmärtää, että minä en ole vastuussa työsuojelusta, työsuojelupiirit vastaavat siitä valvonnasta, [Leena Meri: Työllisyydestä olette!] ja harmaasta taloudesta ja veroasioista vastaa VM. Minä olen hoitanut omaa leiviskääni niillä keinoilla, mitä minulla on. Ja puhutaan faktoilla, kun tätä asiaa selvitetään: jos todetaan, että on käytetty väärin työvoimaa, niin siihen pitää puuttua ja siihen pitää silloin myös määrätä resursseja, ja tätä hallitus on tietenkin pyrkinyt kaikin keinoin tekemään.

16.32 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ketjutetut urakkasopimukset ovat iso ongelma työmailla. Lopullista vastuunkantajaa on vaikea löytää, kun ongelmia esiintyy, ja niitä esiintyy aivan liian paljon.

Pöytäkirja PTK 147/2018 vp

Arvoisa ministeri, oletteko valmis harkitsemaan mallia, että lainsäädännössä määriteltäisiin raja, kuinka monta tasoa ketjutetuissa urakoissa saa olla? Joissain maissa tällainen malli on jo käytössä. [Eero Lehti: Neuvostoliitossa oli!]

16.33 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minähän olisin tähän kyllä valmiina, tällaiseen ketjuvastuuseen. Minä olen siitä puhunut jo viime vaalikaudella moneen kertaan. Tiedän, että mitä pidemmälle ketju menee, sitä vaikeampaa ja hämäämpää on puuttua näihin epäoikeudenmukaisuuksiin, varsinkin alihankintaketjussa.

Kun ollaan puhuttu harmaan talouden torjunnasta, se tarkoittaa sitä, että sinne pitää sitten määrätä resursseja, suomeksi sanottuna rahaa. Tämä on tietenkin ollut koko ajan tässä haastavassa tilanteessa vaikeaa, mutta kyllä hallitus on tehnyt toimenpiteitä harmaata taloutta vastaan. Veronumeron käyttöön varmaan vastaa valtiovarainministeri Orpo, hänellä on siitä varmaan parempaa tietoa kuin minulla, mutta kyllä hallitus on tehnyt toimenpiteitä.

16.33 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin ei tuo ministeri Lindström ihan huonosti ole pärjännyt. Meillä on 72,5 prosenttia työllisyysaste tällä hetkellä. Arviointineuvostokin yllättyi siitä, kuinka hyviä tuloksia on saatu aikaan. Työttömyys 6,6 prosenttia, niin alhaalla ei ole oltu ikiaikoihin. On saatu paljon aikaan lukemattomilla eri toimenpiteillä.

Me olemme hallituksen päätöksellä parhaillaan selvittämässä veronumeron käyttöä. Meillä on rakennuslupa veronumero otettu käyttöön, ja siitä on erittäin hyviä kokemuksia. Selvitys on valtiovarainministeriöstä valmistumassa ihan näinä päivinä. Tutkitaan sen laajentumista telakka-alalle, ravintoloihin ja siivousalalle. Me palaamme tähän tässä salissa varmasti lähiaikoina. Siitä on ollut, niin kuin sanoin, erittäin hyviä kokemuksia. Se on hyvä tapa puuttua veronkiertoon tai harmaaseen talouteen tai eriarvoisuuteen suomalaisilla työpaikoilla.

Puhemies Paula Risikko: Vielä alkuperäisen kysymyksen esittäjän ryhmään. Edustaja Lehto, olkaa hyvä, lisäkysymys.

16.35 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainministeri Orpo totesi Talouselämän haastattelussa reilu vuosi sitten, että maahanmuuttoa tarvitaan, ja osin maahanmuuttoon liittyen te ehdotitte palkanalennuksia henkilöille, joilla on osaamisessa puutteita. Tämä koskee myös suomalaista duunaria. Te haluatte siis suomalaisillekin duunareille palkkojen alennuksen.

Hallitus toi työttömille aktiivimallin, jolla käytännössä pakotetaan työtön ottamaan vastaan mitä työtä tahansa ja tietysti minimipalkalla. Muuten työttömyyskorvaus alenee. Te haluatte ulkomaista työvoimaa ja suomalaisen duunarin palkat alas.

Kysynkin teiltä, ministeri Orpo: haluatteko te kyykyttää suomalaista duunaria tarjoamalla heille palkkaa, jolla ei tule Suomessa toimeen?

16.35 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Voi hyvänen aika sentään! Enpä tunnista tuollaista haastattelua antaneeni. Olen sanonut, että meillä on haaste, ja se haaste on se, että jos on vajaa kielitaito ja vajaa ammattitaito, niin on vaikeaa työllistyä.

Pöytäkirja PTK 147/2018 vp

Tämä koskee tietenkin erityisesti maahanmuuttajia, joilla on heikompi koulutus, heikompi kielitaito, mutta ihan samalla tavalla, jos on vajaatyökykyinen suomalainen työtön, vajaa-ammattitaitoinen, silloin on vaikeuksia työllistyä. Olen pohtinut sitä, miten me voisimme tukea heidän työllistymistään. En missään koskaan ole puhunut kaksista työmarkkinoista. On täysin väärin, että pyritte antamaan sellaista kuvaa ja jälleen kerran tämän maahanmuuttoon liittyvän keskustelun alla.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys kaivoslain uudistamisesta (Satu Hassi vihr)

Suullinen kysymys SKT 239/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Seuraavaksi vihreä eduskuntaryhmä, edustaja Hassi, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.36 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Orivedellä paljastui Dragon Miningin kaivoksella laiton kaatopaikka, Nivalassa kanadalainen kaivosyhtiö jätti ympäristövahingot veronmaksajien maksettavaksi. Talvivaaran saastuttamista järvistä yhtäkään ei ole vielä kunostettu. Vuonna 2011 säädetty kaivoslaki oli parannus entiseen mutta aivan riittämätön.

Toissa päivänä jätetty kansalaisaloite kaivoslain uudistamisesta on saanut jo yli 2 000 allekirjoitusta. Uudistusta ovat vaatineet myös useat ympäristöoikeuden asiantuntijat ja myös eduskunta ratifioidessaan EU:n ja Kanadan välisen kauppasopimuksen.

Valmisteleeeko hallitus kaivoslain uudistamista siten, että paikallisten asukkaiden, kuntien ja alkuperäiskansan sananvalta kasvaa, ja siten, että yhteiskunta saa uusiutumattomasta luonnonvarasta korvauksen esimerkiksi louhintaveron muodossa?

16.38 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksessa ei ole välittömästi valmistelussa uutta kaivoslakia. Yksi keskeinen syy siihen on, että nyt voimassa oleva kaivoslaki on verrattain uusi ja sen perusteella Suomessa ei ole vielä yhtään toimivaa kaivosta. Tällä hetkellä on yksi kaivos, joka on saanut luvat sen perusteella, mutta yhtään toimivaa ei ole olemassa.

Me olemme, TEM, yhdessä ympäristöministeriön kanssa aloittaneet kartoituksen siitä, mitä sellaisia, voisiko sanoa, epäkohtia meidän vastuualueittemme välillä on olemassa — mitkä kuuluvat elinkeinoministeriön puolelle ja mitkä kuuluvat ympäristöministeriön puolelle — joihin voitaisiin kiinnittää huomiota ja joissa voitaisiin tuoda täydennyksiä tai korjauksia nykyiseen kaivoslakiin. Mutta tällä aikataululla, joka on menossa, meidän tavoitteemme on se, että me pystymme seuraavan hallituksen hallitusneuvottelupöytään tuomaan mahdollisimman hyvät informaatiot siitä, mihin tulisi huomio kiinnittää.

Puhemies Paula Risikko: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä teemasta, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Pöytäkirja PTK 147/2018 vp

16.39 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ainakin Kuusamossa ja Valkeakoskella mitataan sitä, antaako nykyinen laki kunnalle sananvaltaa kaivoksen perustamiseen. Vihreiden mielestä ilman muuta kunnalla pitäisi tämä sananvalta olla.

Vihreä ryhmä onkin jättänyt eduskunnalle keskustelualoitteen kaivoslain uudistamisesta. Korostan, että lain uudistamisella on kiire, sillä sen jälkeen kun kauppasopimus Kanadan kanssa on astunut voimaan, kaivoslain uudistaminen voi hyvinkin vaikeutua.

On tärkeää, että meillä on järjestelmä, jossa kaivosyhtiöt vastaavat myös ympäristövahinkojen korvaamisesta myös sellaisissa tapauksissa, kun kaivos joutuu konkurssiin. Eli louhintaveron ohella tarvitsemme sen, että kaivosyhtiöt yhteisesti rahoittavat rahastoa, joka vastaa jälkien siivouksesta konkurssitapauksissa, mikäli vakuudet eivät riitä. [Puhemies: Kysymys!]

Eli ymmärtääkö hallitus tämän uudistamisen kiireellisyyden ja tärkeyden?

16.40 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia tästä vihreitten kannasta ja sen esilletuomisesta. Tämä on ollut kyllä tiedossa.

On selkeä asia mielestäni, että kuntien kaavoitusmonopoli tulee säilyttää ja sitä pitää kunnioittaa. Se, mitä tapahtui esimerkiksi Kuusamon tapauksessa, on juridisesti vaikeampi tilanne, ja siinä hallinto-oikeuden päätös on tietysti se, joka tulee sen ratkaisemaan.

Sopimus Kanadan kanssa ei tule muuttamaan tilannetta, kunhan kaikkia kohdellaan yhdenvertaisesti, niin kuin Suomi on aina kohdellut.

Olen kysyjän kanssa täsmälleen samaa mieltä tästä rahastosta. Meillä on tällä hetkellä tilanne, että nämä kaivosyhtiöt maksavat ympäristövakuutusta, mutta tämä vakuutus voidaan käyttää vasta sitten, kun vahinko on tapahtunut. Tämä on vähän sama kuin auton vakuutus, eli sitten kun se on mälläty, sinä voit sen käyttää. Meidän pitäisi siirtää tämä rahastoon, jotta voitaisiin ennakoivasti — jos nähdään, että yhtiö on siinä tilanteessa, ettei pysty enää hallitsemaan — [Puhemies koputtaa] sitä käyttää.

16.41 **Hanna Halmeenpää vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toronsuon kansallispuisto, Natura-alueet, Rompas Ylitorniolla, Viiankiaapa Sodankylässä — tässä vain muutama esimerkki luonnonsuojelualueista, joilla kaivosyhtiöt ovat tehneet valtauksia, etsivät malmeja tai jo tavoittelevat kaivostoiminnan aloittamista. Kun tässä yhteiskunnassa suunnitellaan maankäyttöä, onneksi eri tasoilla on myös tehty päätöksiä siitä, että tärkeimpiä luontokohteita ja virkistyskäyttöarvoltaan tärkeitä kohteita rajataan teollisen toiminnan, rakennustoiminnan ulkopuolelle suojelupäätöksin. Kuitenkaan edes luonnonsuojelualueet eivät ole kaivostoiminnalta turvassa. Ministeri Tiilikainen, pitäisikö teidän ja hallituksen mielestä malmien etsintä ja kaivostoiminta yksiselitteisesti edes luonnonsuojelualueilla kieltää?

16.42 **Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Malminetsintä on luonteeltaan maaperämme perustutkimusta, se ei suinkaan tarkoita, että kyseisille alueille olisi tulossa kaivostoimintaa. Aika useasti malminetsintää tehdään hyvin laajalta, kun haetaan niitä esiintymiä, jotka tuolla maankuoren alla ovat piilossa, ja voi olla, että meillä on useita satoja malminetsintälupia, joita kohtaan tulee mahdollisesti se yksi kaivos. Tämä on hyvä pitää ihmisten mielessä, koska se ai-

Pöytäkirja PTK 147/2018 vp

heuttaa huolta, eli aina, kun malminetsintälupa jollekin alueelle annetaan, ensimmäinen reaktio on, että onko tänne kaivos tulossa. Näin ei onneksi ole.

Jos luonnonsuojelualueella tehdään malminetsintää, se on hyvin tarkoin säädeltyä ja täytyy varmistaa se, että ne luontoarvot, joita sillä luonnonsuojelualueella halutaan suojella, eivät tämän malminetsintä- tai tutkimustoiminnan myötä vaarannu. Kokonaan toinen asia olisi se, [Puhemies koputtaa] jos lähdetäisiin kaivoksia perustamaan.

16.43 Matti Torvinen sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Keskustelu kaivoksista on mielestäni liian mustavalkoista. Kaivokset ovat tärkeitä myös suomalaiselle elinkeinoelämälle ja elämälle ylipäätään. Esimerkiksi Talvivaarasta saadaan tänä päivänä akkuteollisuuden käyttöön erittäin tärkeitä metalleja ja mineraaleja.

Yksi ongelmakysymys on mielestäni se, että missään muualla maailmassa ei enää ole ”ensin ehtii” -periaatetta, eli että se, joka ehtii ensimmäisenä maaperälle, aloittaa tuon etsinän ja maanomistajan asema heikkenee. Kun maailma elää dialogin ja keskustelun varassa, esittäisinkin ministeri Lintilälle kysymyksen: Käyttekö aktiivisia neuvotteluja kaivosteollisuuden kanssa, kansainvälisen teollisuuden kanssa? Olisiko mahdollista, että hekin hyväksyisivät sen, että suomalainen yhteiskunta, suomalaiset, tarvitsevat suuremman osan maaperämme rikkauksista? [Paavo Arhinmäki: Ei se niiden hyväksymisestä ole kiinni!]

16.44 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itse asiassa käyn kyllä kollegojen kanssa keskustelua, mutta en tästä aiheesta, koska tämä on kansallisessa lainsäädännössä. Se, mitä ulkomaisten kollegoiden kanssa viimeisimmäksi tehty, on niin sanottu lähtösertifikaatti, eli mistä maasta kaivosaine, mineraali, on peräisin. Tämä on esimerkiksi paljon esillä olleen koboltin osalta mielestäni erittäin tärkeä — Ruotsin ex-kollegani kanssa olemme tästä tehneet yhteisen aloitteen — ja näen sen vahvuutena. On eri asia, onko koboltti Kongosta vai onko se sitten Sotkamosta lähtöisin.

Kysyjä on täsmälleen oikeassa siinä, että meillä on varmasti tarkentamista maanomistajan saamista korvauksissa, ja aiemmassa kysymyksessä tuli esille mahdollinen verotus. Verotus on yksi sellainen kysymys, joka varmasti [Puhemies koputtaa] tulee olemaan seuraavan hallitusohjelman neuvottelupöydässä.

16.45 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunta on selkeästi yksimielisesti edellyttänyt, että hallitus tuo kaivoslain uudistuksen tänne käsittelyyn. Tällä on tullut esille muun muassa se, mitä riskejä tähän liittyy ympäristön kannalta, ja on myös kysymys siitä, miten kuntalaiset, kansalaiset voivat vaikuttaa omaan asuinympäristöönsä. Miten hallitus aikoo tätä asiaa nyt sitten käsitellä, kun tiedetään, että eduskunta on yksimielisesti tätä edellyttänyt? Sosiaalidemokraatit ovat muun muassa esittäneet, että oikeusvaikutteinen kaava pitäisi olla ensin ja sen jälkeen vasta pitäisi mennä eteenpäin näissä kaivosasioissa. Mitä mieltä hallitus on?

16.46 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eduskunta ei ole yksimielisesti edellyttänyt uuden kaivoslain tuomista eduskuntaan. Eduskunta edellytti kahden pykälän, 32 ja 34 §:n, tuomista eduskuntaan, [Riitta Myller: Joka tapauksessa kaivoslain uudistamista!] minkä toin eduskuntaan ennen joulua. Se tuli

Pöytäkirja PTK 147/2018 vp

yksimielisenä eduskuntaan. Miltään muulta osin eduskunta ei ole edellyttänyt kaivoslain tuomista eduskuntaan. [Riitta Myller: Tuo nyt on kyllä saivartelua!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys indeksijäädytyksistä (Paavo Arhinmäki vas)

Suullinen kysymys SKT 240/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Vasemmistoliiton eduskuntaryhmän kysymyksen esittää edustaja Arhinmäki, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.47 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa rouva puhemies! Te, valtiovarainministeri Petteri Orpo, kerroitte viikonloppuna, että olitte vieraillut Prismassa ja olitte tavannut Prisman ovella eläkeläisen ja hän oli teille kertonut, etteivät eläkkeet seuraa todellista elinkustannusten kasvua. Tämä oli selvinnyt teille, tämä uusi asia, käydessänne Prismassa.

Hallitus on jäädyttänyt muun muassa eläkkeisiin, työttömyysturvaan ja sairauspäivärahoihin vaikuttavaa kansaneläkeindeksiä koko hallituskauden ajan. Tämä on leikannut kaikkein pienituloisimpien ostovoimaa.

Jäin miettimään sitä, että kun te, ministeri Mattila, vastaatte indekseistä, niin olisitteko te toivonut, että valtiovarainministeri Orpo olisi vieraillut vähän varhaisemmassa vaiheessa vaalikautta Prismassa, niin että hänelle olisi selvinnyt se, että ostovoima heikkenee, ja hän olisi tehnyt esityksen siitä, että hallitus peruu näitä indeksijäädytyksiä, ministeri Mattila?

Puhemies Paula Risikko: Vai onko ministeri Orpo, joka siellä Prismassa on käynyt? [Paavo Arhinmäki: No mutta ministeri Mattila vastaa näistä!]

16.48 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Ehkä en ryhdy nyt mainostamaan sen enempää mitään kauppoja, missä käyn. Mutta edustaja Arhinmäki on taitava tarinankertoja. [Paavo Arhinmäki: Kerroin vain teidän tarinanne!]

Se, mistä minä puhuin, oli se, että mielestäni, jotta eläkkeiden määrätymisen ikään kuin hyväksyttävyyys ja oikeudenmukaisuus olisi kunnossa, olisi tärkeää, että huolehditaan siitä, että eläkeindeksin taustalla oleva ostoskori varmasti vastaa niitä elinkustannuksia, joita eläkeläisillä ja senioreilla on. Kerroin niistä keskusteluista, lukemattomista, jotka kuvaavat niitä hintojen kehityksiä, joita on esimerkiksi asumisen hinnoissa tai lääkkeissä. Minusta on tärkeää, että jotta meidän eläkejärjestelmämme olisi oikeudenmukainen, hyväksyttävä, niin tämä asia käydään läpi ja sen pohjalta arvioidaan, onko se nykyinen ostoskori oikeankaltainen. Tämä oli käytännössä se keskustelu, jota kävin.

Teidän kannattaa tulla ensi kerralla mukaan meidän risteilyllemme, niin kuulette suoraan hevosen suusta, mitä puhutaan.

Puhemies Paula Risikko: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aihealueesta, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Pöytäkirja PTK 147/2018 vp

16.49 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! [Puhemies: Rouva tällä kertaa vielä!] Vierailen läpi vaalikauden kauppojen edustoilla ja toreilla ja keskustelen ihmisten kanssa. On myönteistä, että tekin olette nyt, vähän ennen vaaleja, jalkautunut Prisman eteen.

Mutta tämä sama asia, mikä teille Prisman ovella selvisi, olisi selvinnyt esimerkiksi kuuntelemalla eduskuntakeskusteluja kesäkuussa. Nimittäin silloin kysyin siitä, että kun monilla pienituloisilla on ollut tuntuma, että hinnat ovat nousseet nopeammin kuin eläkkeet, niin tämä pitää paikkansa. Nimittäin Tilastokeskuksen Tieto & trendit -lehden laskelmien mukaan vuoden 2008 ja vuoden 2016 välillä hinnat ovat nousseet 4,7 prosenttia nopeammin köyhyysrajalla kuin mitä kuluttajahintaindeksi osoittaa.

Kysynkin nyt asiasta vastaavalta ministeri Mattilalta, kun en silloin kesäkuussa saanut vastausta siihen, korjaatteko te indeksin niin, että se hyödyttää kaikkein pienituloisimpia, tämän jälkeen, kun ministeri Orpokin on siihen herännyt Prisman ovella. [Markku Rossi: Siinähan oli teidän oma hallituskausikin jo!]

16.50 **Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vastasin juuri siihen teidän kirjallisen kysymykseenne nimenomaan kuluttajahintaindeksien kohdalta ja laskentatavan pohjalta, miten se on tehty ja miten Tilastokeskus on näitä laatinut. Ymmärtääkseni vuonna 1997 — muistaakseni tämä oli siinä vastauksessa — on luovuttu erinäisten alaindeksien laskemisesta. Mutta kansaneläkeindeksistä säädetyssä laissa on määrätty, että joka neljäs vuosi tehdään nimenomaan perusturvan riittävyyden arviointi, ja tällainen on tulossa ymmärtääkseni vielä tälle hallituskaudelle, siis nyt vuonna 2019, ja tästä nimenomaan saadaan tuoretta tietoa siitä, onko tämä perusturvan etuustaso eriytyneessä yleisen elintason kehityksestä. Eli meillä on kohta tästä tuoretta tietoa ja varmaan voimme palata siihen.

16.51 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Petteri Orpo puhui eläkejärjestelmän oikeudenmukaisuudesta, mutta kyllä minä tulkitsin valtiovarainministerin vastausta niin, että Prisman-käynnistä huolimatta te ette tunne omantunnontuskia niistä päätöksistä, mitä tämän vaalikauden aikana on tehty, joilla tosiaankin on jäädytetty indeksit kokonaan kansaneläkeläisten osalta.

Tänään on keskusteltu sote-uudistuksen yhteydessä talouspolitiikan arviointineuvoston tuoreimmasta raportista, mutta vähemmälle huomiolle on jäänyt se, että talouspolitiikan arviointineuvosto myös kritisoi hallitusta vuosina 2017 ja 2018 toteutetuista mittavista veroalennuksista siitä syystä, että ne olivat suhdannetilanteeseen huonosti sopivia. Kokoomus siis veroelvyttää noususuhdanteen aikana.

Näin jälkeinpäin ajateltuna, valtiovarainministeri Orpo, olisiko ollut oikeudenmukaisempaa käyttää edes osa tästä talouspoliittisesta liikkumavarasta näiden indeksijäädytysten poistamiseen, jolla te olisitte voinut huolehtia [Puhemies koputtaa] kaikista pienituloisimpien eläkeläisten ostovoiman [Puhemies: Aika!] ja toimeentulon riittävyydestä?

16.53 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olipa hyvä, kun tämä arviointineuvoston raportti tuli vielä esille, niin voin silloin todeta sieltä ne hienot kohdat, missä he kehuvat sitä, että hallitus on saavuttanut keskeiset talouspolitiikan ja työllisyyspolitiikan tavoitteet, joka tarkoittaa Suomelle vahvempaa hyvinvointia, kykyä huolehtia eläkejärjestelmästä, kykyä huolehtia palveluista. On autettu

Pöytäkirja PTK 147/2018 vp

120 000 ihmistä pois työttömyydestä. Hienoja, hienoja päätelmiä arviointineuvostolta. Täytyy olla tyytyväinen niihin.

Me tiedämme myöskin sen, että tuloerot eivät ole kasvaneet Suomessa hallituksen politiikan myötä. [Paavo Arhinmäki: Onhan ne kasvanut!] Eli nämä eriarvioisuuspuheet, joita jatkuvasti viljelette, eivät pidä paikkaansa. Me olemme nostaneet kaikkein pienituloisimpien eläkeläisten takuueläkettä useampaan otteeseen, mikä on täsmätoimi.

Arvoisa rouva puhemies! Minusta on aivan oleellista se, että me olemme nyt tämän tiukan, vaikean nelivuotiskauden [Puhemies koputtaa] aikana saaneet julkisen talouden tasapainoon. Meillä on jatkossa aivan erilainen tilanne katsoa eteenpäin, [Puhemies: Aika!] vaikka ollaan menossa kohti vaikeaa 20-lukua.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys tutkimus- ja kehitystoiminnasta (Mikaela Nylander r)

Suullinen kysymys SKT 241/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Ruotsalainen eduskuntaryhmä, edustaja Nylander.

Keskustelu

16.54 Mikaela Nylander r: Arvoisa puhemies! Tänään Kauppalehdessä oli artikkeli Suomen t&k-toiminnasta, ja siinä myös kuvataan, miten kaukana me olemme tästä yhteisestä tavoitteesta, että t&k-menot olisivat suurin piirtein neljä prosenttia bkt:sta. Mutta tässä artikkelissa kritisoidaan myös tätä patkäpolitiikkaa, jos näin voidaan sanoa, mitä hallitus on harjoittanut. Siis myös kun puhutaan t&k-toiminnasta, on tekijöiden mielestä puuttunut tällaista pitkäjänteisyyttä ja kokonaisvaltaisuutta.

Talman! Alla aktörer inom utbildningssektorn vill se långsiktighet och helhetssyn. Man tackar nej till projekt och kortsiktighet.

Puhemies! Kysynkin nyt, miten hallitus vastaa tähän kritiikkiin, että myös kokonaisvaltaisuus ja pitkäjänteisyys on puuttunut, [Puhemies koputtaa] kun puhutaan t&k-toiminnasta? Nyt en puhu tästä tasosta ja leikkauksista ja ensi vuoden panostuksista, [Puhemies: Aika!] vaan puhun tästä... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

16.55 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä professori Ormalan raportti, jonka hän teki pyynnöstäni, oli tietysti sellainen, jota on syytä pohtia hyvin vakavasti. Se kritiikkihän tuli pitkälti siitä, että tämä on ollut poukkoilevaa, koko tämän vuosikymmenen, ja siitä, että rahoitus on ollut myötäsyklistä, josta meidän pitää päästä erilleen. Huolestuttavinta mielestäni oli se, että meillä tällä hetkellä valuu tki-rahaa ulos. Eli yritykset investoivat ulos tki-puolelle.

Se, mikä on myönteinen ja joka tuli raportissa myös esille, on se, että on saatu käännettyä suunta nyt ylöspäin. Eli tämä alasmeno on katkaistu ja vuonna 17 käännettiin jo ylöspäin. Tämä on ehdottomasti asia, jonka täytyy olla yli hallituskausien menevä. Ja se, että

Pöytäkirja PTK 147/2018 vp

hallituksen, pääministerin [Puhemies koputtaa] johdolla, vetämä linjaus on se, että se on neljä prosenttia bkt:stä, vaatii sen, että [Puhemies: Aika!] siinä on julkinen raha ja yksityinen raha myös mukana.

16.56 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietysti hyvä, että myös hallitus nyt ajattelee, että se on pitkäjänteistä työtä, mitä tehdään — niin kuuluu-kin. Tämä, jos mikä, on kokonaisvaltaista ja pitkäjänteistä. Mutta varmasti aika moni taho olisi kiinnostunut tällaisesta jonkunäköisestä road mapista. Miten, missä vaiheessa päästään tähän neljään prosenttiin bkt:sta?

Värderade talman! Jag tror att många aktörer skulle vara jätteintresserade av att ha en slags färdkarta för hur man ska, och när man ska uppnå att f&u&i-anlagen ska vara ungefär fyra procent av bnp.

Elikkä hallitus, miten ja milloin päästään tähän?

16.57 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällainen tiekartta on tulossa ja valmisteilla. Ja tämän vuoden budjetissa jo — kiitos tämä hyvän talous-, työllisyyskehityksen — hallitus pystyi korottamaan Suomen tutkimus- ja innovaatiobudjettia pysyvästi 112 miljoonalla, mikä tuo myöskin uskottavuutta tälle neljän prosentin yhteiselle tavoitteelle vuoteen 2030 mennessä. Se on aivan selvää, että Suomi tulee pärjäämään vain ja ainoastaan investoimalla osaamiseen, koulutukseen, tutkimukseen myöskin tulevina aikoina. Se on ollut meidän strategia tähänkin asti, ja me olemme tässä hyviä. Uusin Tieteen tila osoittaa sen, että Suomessa vaikeista vuosista huolimatta meidän tieteen taso ja kansainvälinen vaikuttavuus ovat jopa parantuneet.

16.58 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on erittäin tärkeä kysymys, ja hallitus on sitoutunut tiede- ja innovaationeuvoston laatimaan tiekarttaan ja visioon, jossa tuotekehitykseen nousevat neljään prosenttiin vuoteen 2030 mennessä, ja tämä käänne on nyt saatu aikaiseksi, niin kuin ministeri Grahn-Laasonen tuossa kertoi. Yksityisen sektorin satsaukset tuotekehitystoimintaan ovat kasvaneet noin 100 miljoonalla eurolla 2015 vuodesta 2018 vuoteen, myöskin julkisen sektorin panokset ovat kasvaneet noin 40 miljoonaa ja korkeakoulusektorin noin 90 miljoonaa euroa. Eli kaikesta tästä julkisesta keskustelusta ei ehkä saisi tätä kuvaa, mutta se käänne on tapahtunut, ja olemme menossa kohti tuota neljän prosentin tärkeää tavoitetta, ja sen eteen tämä hallitus tulee työskentelemään ja toivottavasti myöskin seuraavat hallitukset.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Ilmoituksia

3.1. Muut ilmoitukset

Maria Lohela on 22.1.2019 ilmoittanut liittyneensä Liike Nyt -eduskuntaryhmään.

Pöytäkirja PTK 147/2018 vp

4. Maria Lohelan vapautuspyyntö ulkoasiainvaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 62/2018 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 25.1.2019 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 25.1.2019 kello 10.

5. Satu Taavitsaisen vapautuspyyntö Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiön valtuuskunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 63/2018 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 25.1.2019 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 25.1.2019 kello 10.

6. Lakialoite laiksi alkoholilain 17 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 91/2018 vp Sinuhe Wallinheimo kok ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu

17.01 Sinuhe Wallinheimo kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uusi alkoholilaki on ollut voimassa noin vuoden päivät, ja kokemukset uudesta laista ovat voittopuolisesti positiivisia. Lain myötä elinkeinotoiminta on valtavasti piristynyt ja verotuotot kasvaneet kulutuksen ohjaututtua Viron matkustajatuonnista kotimaan jakelukanaviin. Myös kulutuksen rakenne on muuttunut, kun väkevät juomat ovat kotimaan kaupoissa menettäneet osuuksia viineille sekä oluille ja muille miedoille tuotteille. Vastaavasti uudistukseen liittyneet uhkakuvat eivät ole toteutuneet, ja näyttääkin siltä, että vastuulliset suomalaiset ovat yllättäneet ainakin osan meistä päättäjistä. Kokonaiskulutuksen merkittävää kasvua ei ole havaittavissa, eikä esimerkiksi järjestyshäiriöiden määrässä ole tapahtunut ihmeempää kasvua. Toisin sanoen laille asetettu tavoite alkoholisääntelyn maltillisesta ja vastuullisesta keventämisestä on toteutunut. Näin käy, kun luotamme suomalaisiin.

Silti, arvoisa puhemies, vaikka lakiuudistukseen kokonaisuutena voi olla tyytyväinen, muutamissa yksityiskohdissa uuttakin alkoholilakia on parannettava, ja se on tausta tämän lakialoitteen jättämiselle. Käytännössä tässä lakialoitteessa on kyse laadukkaisiin ja harvinaisempiin pienpanimo-oluisiin keskittyvien erikoiskauppojen tilanteesta. Ne ovat uuden-

Pöytäkirja PTK 147/2018 vp

kin lain puitteissa jääneet väliinputoajan asemaan. Tunnettu esimerkki on Espoon Isossa Omenassa toimintansa lopettanut Pien-olutkauppa, joka joutui elintarvikemyynnin osuutta koskevan vaatimuksen vuoksi sulkemaan ovensa vuodenvaihteessa.

Kun alkoholilain uudistusta valmisteltiin, eräs pieni mutta toimijoiden kannalta merkittävä muutos oli, että valmistuspaikoilta tapahtuvan myynnin yhteydessä ei enää pidetty tarpeellisenä näennäisen elintarvikekioskin pitämistä ulosmyynnin ehtona. Pienvalmistajien elintarvikekioskivaatimusta ulosmyynnin ehtona pidettiin aivan aiheellisesti tarpeettomana lisäsääntelynä, jolle ei ollut perusteita sen enempää lain tarkoituksen kuin käytännönkään näkökulmasta. Kyseessä oli arkijärjen vastainen vaatimus, joka ainoastaan haittaisi sellaista toimintaa, josta ei ollut mitään osoitettavissa olevaa haittaa kansanterveydelle eikä yleiselle järjestykselle. Aivan vastaavalla tavalla tarpeeton on elintarvikemyyntiä tai sen osuutta koskeva vaatimus.

Arvoisa puhemies! Tässä lakialoitteessa sama periaate halutaan laajentaa myös oluiden erityiskaupoille. Perusteet ovat samankaltaiset. Oluisiin erikoistuneiden kauppojen säänteleminen pois markkinoilta ei vähennä kokonaiskulutusta eikä vahvista yleistä järjestystä eikä turvallisuutta. Erikoiskaupat eivät myy kokonaiskulutuksen kannalta ratkaisevassa asemassa olevia halpoja massatuotteita, eivätkä ne pysty sellaisilla myöskään kilpailemaan suurten kauppaketjujen mittakaavaetujen kanssa. Pienimuotoisen erikoiskaupan ainoa kilpailuvaltti on laatuun ja erikoisuuksiin keskittyminen ja niitä koskeva asiantuntemus sekä yksilöllinen palvelu. Sellaista tarvitaan Suomeen nykyistä enemmän, ei vähemmän.

Kiitän tässä vaiheessa niitä kymmentä muuta edustajaa, jotka ovat antaneet tukensa tälle aloitteelle. On hyvä huomata, että lähes jokaisesta puolueesta löytyi vaikuttajia, jotka pitivät tätä asiaa tärkeänä.

Puhemies Paula Risikko: Seuraavaksi puhujalistaan.

17.04 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia lakialoitteen ensimmäiselle allekirjoittajalle, kansanedustaja Wallinheimolle, ja muille allekirjoittajille. Voin itsekkin tukea tätä lakialoitetta. Tietysti realistisesti voidaan todeta, että ehkäpä tällä vaalikaudella ja näillä valtiopäivillä tästä ei enää lakia tule, mutta toivottavasti tämä nyt herättää ministeriön valmistelukoneiston siihen, että tällainen pieni järjenvastaisuus uudesta alkoholilaista, tai tällainen epätarkoituksenmukaisuus, sanotaan näin, saadaan korjattua.

Edustaja Wallinheimolle voin todeta sen, että minunkin nimeni olisitte saanut, kun olisitte pyytänyt, [Sinuhe Wallinheimo: Kiitos!] mutta en tee tästä mitenkään arvovaltakysymystä. Tämä on ihan hyvä aloite siitä huolimatta.

Tällainen sääntö, jonka mukaan vähän niin kuin vanhaan alkoholipoliittiseen historiaan vedoten, voisi todeta, pitäisi olutkioskista myydä voileipiä, niin kuin ennen vanhaan piti baarissa ottaa voileipää, että sai oluen, ei varmasti ole tätä päivää.

Arvoisa puhemies! Itse tuen erittäin voimakkaasti Alkon monopolia. Se on hyvä, suomalainen malli, mutta ei tässä ole kysymys sellaisesta muutoksesta tähän pääsääntöön, että alkoholijuomia myydään monopolikaupassa, joka voisi vaarantaa meidän monopoliyhtiömme aseman tai joka vaarantaisi jollakin tavalla meidän tavoitteemme kansanterveyden edistämisestä, mikä meillä tietysti on, ja alkoholihaittojen vähentämisestä, mikä tässä meidän suomalaisten ratkaisujen taustalla on.

Pöytäkirja PTK 147/2018 vp

Voi myöskin todeta sen asian, että kyllähän näissä panimon tai viinitilan ulosmyyntitalanteissa sellaiset, sanoisinko, alkoholinkäytön lieveilmiöt, alkoholin väärinkäyttöä, liika- käyttöä koskevat ongelmat tai sitten alkoholinkäyttöön valitettavasti ainakin meillä liittyvät yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ongelmat — ne eivät sillä tavalla koske kyllä näitä pieniä erikoisolutliikkeitä, niin kuin ne eivät tosiaan koske viinitilojakaan. Tietysti tiedän, että tislaamot ovat vähän jo rajatapauksia meidän monopolimme kannalta, mutta kun tunnen esimerkiksi upean Kyrö Distillery Companyn toiminnan omalla kotiseudullani Isossakyrössä, niin voin olla melkein varma siitä, että ei kukaan tislaamokierrokselle mene siksi, että saisi niin sanotusti vain vetää pään täyteen ja olla mahdollisimman humalassa, vaan sinne mennään eri syistä, mennään kulinaristisista syistä nauttimaan hyvistä, vähän arvokkaammista premium-tuotteista. Siihenkin liittyen tämä lakialoite on oikein mainio.

Arvoisa puhemies! Ehkäpä meidän muutenkin pitäisi alkoholipolitiikassa vähän päästä enemmän siihen, että me näkisimme alkoholiongelmien torjumisen enemmän terveydellisenä kuin sitten sosiaalisena ja moraalisenä kysymyksenä. Meidän pitäisi tunnustaa ja tunnustaa se, että alkoholismi on sairaus. Se on sairaus, jota täytyy hoitaa oikealla tavalla. Siitä tiedosta, millä itse olen teemaan perehtynyt, ja niistä faktoista, mitä itse olen kuullut, olen kyllä ymmärtänyt, että tällainen niin sanottu Minnesota-mallin mukainen hoito, kahdeksan askeleen hoito, on se tehokkain tapa, millä addiktioista pääsee eroon ja myös alkoholiongelmasta pääsee eroon. Toivoisinkin, arvoisa puhemies, että tämäntyyppistä hoitoa alkoholismiin tulisi tarjolla kaikkialle Suomeen ja myös kaikkiin tuloluokkiin. Nythän on aika vaikea tämäntyyppiseen hoitoon valitettavasti päästä, ja se hoito on aika kallista myöskin. Valitettavan harva kunta tarjoaa maksusitoumuksia tällaiseen hoitoon.

17.09 Jari Ronkainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä käsittelyssä oleva aloite on äärimmäisen hyvä, ja minuakin hieman ihmetyttää, miksi eri eduskuntaryhmistä on pyydetty siihen vain muutamia allekirjoituksia. Kuten tuossa edustaja Kurvinenkin sanoi, myös minä olisin voinut tämän allekirjoittaa.

Alkoholilakiin on todellakin jäänyt epäkohta, jolle ei löydy järkiperusteita. Alkoholialueen myyvän kaupan on pidettävä monipuolista valikoimaa päivittäiselintarvikkeita, ja alkoholin myynnin osuus ei saa olla selvästi muiden elintarvikkeiden myynnin osuutta suurempi. Sääntelyn uhriksi tosiaan on joutunut muun muassa tämä Espoon Isossa Omenassa toiminut oluisiin erikoistunut liike, joka joutui sitten lopettamaan, vaikka yritti siinä myydä ruisleipää erikoisoluiden kyljessä. Mieleen tulevat väkisinkin ne ajat, mistä edustaja Kurvinenkin jo mainitsi, kun alkoholia sai anniskella ravintoloissa vain ruuan kanssa, ja se saattoi käytännössä tarkoittaa voileipää. Nykylaki heijastaakin vanhaa maailmaa ja ajattelutapaa, ja se tulisi muuttaa kyllä aloitteen mukaisesti.

Nykyinen alkoholilaki kohtelee eriarvoisesti mietojen alkoholien, kuten oluiden, erikoiskauppoja — eihän Alkostaakaan tarvitse kantaa reikäleipää Leijona-pullon kyljessä.

Nykylaki ei myöskään mitenkään suojaa alkoholin vahingolliselta käyttämiseltä. Pahimmillaan se toimii jopa esteenä järkevämmän juomakulttuurin omaksumiselle, kun erikoisoluiden maistelun sijasta kansalaiset ajetaan ostamaan markettien bulkkiolettua.

Näillä sanoilla minä yhdyin tähän ja kannatan tätä aloitetta, että saataisiin asia korjattua.

17.10 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tämä lakialoite tuo esiin mielenkiintoisen aukokohdan tässä meidän uudistetussa alkoholilaissamme. Taas kerran sääntö-Suomesta pal-

Pöytäkirja PTK 147/2018 vp

jastuu uusia yksityiskohtia, joiden vaikutuksia innokkaiden virkamiesten tulkitsemana saamme sitten lukea iltapäivälehdistä.

On melko käsittämätöntä, miten tällainen asia sinne alkoholilakiin on jäänyt. Jos joku perustelisi sitä vaikka sillä, että tässä jotenkin vaarannettaisiin Alkon monopoli, niin en kyllä pysty näkemään sellaista vaikutusta sillä, että pienet liikkeet saisivat myydä erikoistuneesti oluita suurien kauppaliikkeiden rinnalla. Kyllä ne suuret kauppaliikkeet enemmän Alkon monopolia nakertavat.

Mielestäni tämä on hyvä esimerkki korjattavasta yksityiskohdasta, ja olisin mielusti lakialoitteen allekirjoittanut itsekin pyydettyäessä. Nyt muuten vain ilmaisen tukeni tälle aloitteelle ja toivon, että tämä aivan käytännössäkin päättyisi korjattavaksi asiaksi listalle, kun seuraava eduskunta ja hallitus ryhtyvät näitä alkoholilakiasioita miettimään. Epäilen, että tälle epäkohdalle löytyy varmasti myös vertaistukea muiden epäkohtien joukosta.

17.11 Rami Lehto ps: Arvoisa rouva puhemies! Kuten edellisetkin edustajat totesivat, minäkin olisin halunnut allekirjoittaa tämän lakialoitteen, ja näin suullisesti näin jälkikäteen sitten allekirjoitankin sen.

Enää vuosikymmeniin ei ole tarvinnut ravintoloissa pukeutua pikkutakkiin ja kravattiin, jonka sai narikasta, eikä ole tarvinnut ottaa sitä täällä mainittua voileipää, mikä välttämättä ei ollut terveellinen sekään. Oluiden erikoisliikkeet ovat todella tärkeitä, sillä moni harrastaa oluita, erikoisoluta tai haluaa kokeilla niitä. Sieltä saa asiantuntemusta. Niin kuin Alkossakin kerrotaan, mikä viini sopii millekin ruualle, myös näissä pikkuliikkeissä pystytään neuvomaan, mikä olut sopii millekin ruualle. Enkä näe yhtään pahaksi, vaikka ne viinit vaihdetaankin oluisiin siellä ruokapöydässä, maistellaan niitäkin, kunhan ei mennä snapseihin — niin kuin eräissä maissa on tapana, että otetaan ruuan kanssa snapseja — eli kyllä minä näen parempana, että se on pullo olutta ennemminkin. Itsekin olen halunnut niitä maistella, ja nykyään on hyvä kyllä, että tuonne marketteihinkin on tullut erikoisoluta, mutta se valikoima ei välttämättä ole niin suuri eikä siellä ole asiantuntemusta, ihmisiä, jotka kertoisivat, minkälainen se on, ja sitten sattuu ostamaan oluen, mikä ei yhtään omaan suuhun sovellu, joten tykkäisin, että olisi näitä pikkukauppoja, kivijalkamyymälöitäkin, missä olisi se asiantuntemus. Mutta kyllä me tällaisilla elintarvikemyyntipakoilla tapamme tällaisia pieniä yrittäjiä. Ja täytyy muistuttaa, että nämä pienet kivijalkaliikkeet eivät myy sitä olutta mitenkään tukkuna niin, että sieltä laatikkokaupalla kannetaan, niin kuin marketeista, eli ei tämä yhtään lisää mitään alkoholinkäyttöä.

17.13 Anders Adlercreutz r: Ärade talman! On tietenkin niin, että alkoholinkäyttö on Suomessa ongelma ja meidän alkoholikulttuurissa on parantamisen varaa. Yhtä kiistatonta on tietenkin se, ettei Suomi maana ole tuomittu olemaan saman ongelman parissa ikuisesti, vaan tilannetta voi korjata, ja se korjataan sillä, että viljellään hyvää alkoholikulttuuria. Ja pienpanimot ovat osoitus siitä, tilaviinit ovat osoitus siitä, ja tällaiset pienet liikkeet, niin kuin esimerkkitapaus tässä lakiesityksessä, ovat esimerkki siitä, että hyvääkin alkoholikulttuuria on. Ja silloin kun sitä esiintyy, niin sitä pitää mahdollistaa, sitä pitää tukea eikä lainsäädännön kautta pidä tehdä sellaista hyvää, järkevää toimintaa mahdottomaksi.

Tämä on hyvä lakiesitys. Edustaja Wallinheimo on tehnyt hyvää työtä löytäessään ongelman ja ryhtyessään heti sitä korjaamaan, ja oli ilo olla yksi lakialoitteen allekirjoittajista.

Pöytäkirja PTK 147/2018 vp

17.14 **Antti Kurvinen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tähän keskustelun loppuun voisin vielä todeta sen, että myös tällä olutkulttuurin kehityksellä ja panimotuotteilla on ja voi olla tulevaisuudessa vielä isompaakin merkitystä siihen, mistä aiheesta on tällä vaalikaudella paljon puhuttu, eliikka suomalaisen maatalouden tulevaisuuteen. Kyllä se on mallasohran viljelijöille ja viljan viljelijöille yksi tapa selvitä tässä murroksessa. Tällainen erikoisolut, kotimainen pienpanimon olut on kuitenkin aika korkean jalostusasteen tuotetta. Tietysti terveellisintä on juoda puhdasta kraanavettä tai vichyvettä, mutta jos sattuu käyttämään olutta, niin suosittelen ihan kollegoillekin, että käytämme sitten näitä vähän arvokkaampia, hyviä kotimaisia pienpanimo-oluita.

Sen ehkä vielä totean edustaja Lehdolle, joka piti erinomaisen puheenvuoron, josta olen ihan samaa mieltä, että ehkäpä nyt on menty jo vähän siihen, että alkaa se pikkutakki ja kravatti tulla entistä useammin päälle sinne publiin mentäessä eikä olekaan niin, että on siellä vain niin, että voidaan hyppiä hiki päässä aamuyöhön asti, vaan ollaankin tyylikkäästi puheutuneena, nauttimassa — ruoka ja olut sopivat oikein hyvin yhteen, ja se on tervettä alkoholikulttuuria myös Suomeen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

7. Lakialoite laiksi yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 26 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 92/2018 vp Mika Raatikainen ps ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskustelu

17.16 **Mika Raatikainen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tänään käsitellyssä oleva lakialoitteeni koskien yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 26 §:n muuttamista on tarpeellinen. Kun lakia yksityisistä turvallisuuspalveluista säädettiin, lakiin kirjattiin, että järjestyksenvalvoja voidaan asettaa yliopistolaissa tarkoitetun yliopiston ja ammattikorkeakoululaissa tarkoitetun ammattikorkeakoulun toimipaikkoihin. Voi hyvinkin olla, että kun tätä lakia säädettiin, jätettiin epähuomiossa kirjaamatta toisen asteen koulutuspaikat eli lukiot ja ammatilliset oppilaitokset, joille tulisi myös voida asettaa järjestyksenvalvoja.

Kaikki varmaan muistavat Suomessa tapahtuneet valitettavat ja surulliset kouluampumiset, jotka tapahtuivat nimenomaan toisen asteen oppilaitoksissa. Surmansa sai yhteensä 20 henkilöä.

Opetustoimen lainsäädännön mukaan oppilaalla on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön. Oppilaiden ja koulun henkilökunnan turvallisuus tulisi taata kaikissa tilanteissa. Turvallisuus on tekijä, jonka takaamiseksi on oltava riittävät resurssit. Järjestyksenvalvojan läsnäolo mahdollistaa varhaisen puuttumisen, joka on omiaan lisäämään turvallisuutta.

Pöytäkirja PTK 147/2018 vp

Suomen poliisin toimintaympäristö on muuttunut nopeammin kuin koskaan. Esille on tullut uusia, ennalta arvaamattomia uhkia. Uhat on otettava huomioon varautumalla niihin sekä pyrkimällä ehkäisemään niiden syntyminen. On hyvä puuttua ongelmiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jolloin ne eivät pääse kehittymään vakavammiksi.

Valitettavasti osa uusista uhkista kohdistuu oppilaitoksiin ja niissä opiskeleviin sekä henkilökuntaan. Niihin varautuminen on hyvin haastavaa, koska suomalaiset oppilaitokset ovat perinteisesti avoimia eikä niissä liikkumista ole juurikaan rajoitettu. Riskien arvioinnissa on huomioitava, että henkilöihin kohdistuvat riskit voivat tulla oppilaitoksen sisältä tai ulkopuolelta. Ne voivat kohdistua joko opiskelijoihin tai oppilaitoksen henkilökuntaan tai molempiin. Koulun sisältä tulevat riskit saattavat olla joko opiskelijoiden tai henkilökunnan aiheuttamia. Ulkopuolelta tulevat riskit voivat olla oppilaitoksen entisten opiskelijoiden tai henkilökunnan tai opiskelijoiden vanhempien tai täysin ulkopuolisten henkilöiden aiheuttamia.

Riskejä ovat siis edellä mainittujen henkilöiden vapaa liikkuminen koulurakennuksessa ja myös tilojen avoimuuden aiheuttama vahingonteon helppous. Puutteellinen valvonta luo olosuhteet, joissa vahingonteko tai jopa rikos on mahdollinen. Järjestyksenvalvojat voivat ehkäistä ilkivaltaa, varkauksia ja väkivaltaa koulussa ja sen alueella. Parhaimmillaan he lisäävät oppilaiden ja henkilökunnan henkistä ja fyysistä turvallisuutta.

Järjestyshäiriöitä voi esiintyä ja tietämäni mukaan on esiintynytkin lukioiden ja erityisesti ammatillisten oppilaitosten toimipaikoissa. Tämän johdosta lakia tulee täsmentää ja päivittää se vastaamaan nykyisiä tarpeita turvallisuuden lisäämiseksi myös lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten toimipaikoissa. On toimittava ennen kuin jossain taas tapahtuu kauheita. Siksi tämä lain täydentäminen on tarpeen. — Kiitos.

17.19 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa puhemies! Täällä on nyt käsittelyssä edustaja Raatikaisen ja muutaman muunkin kollegan allekirjoittama lakialoite koskien yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 26 §:n muuttamista, ja tässähän on kysymys siitä, missä oppilaitoksissa voidaan asettaa järjestyksenvalvojia sinne oppilaitoksen sisälle.

Kun itse näin, että tällainen lakialoite on allekirjoitettu ja laitettu vireille täällä eduskunnassa, niin vähän yllätyin, että tuntuu hassulta, että tosiaan voi olla sillä tavalla, että yliopistoissa, tiedekorkeakouluissa ja ammattikorkeakouluissa voidaan asettaa järjestyksenvalvojia, mutta sitten laki ei tarjoa sitä mahdollisuutta lukioihin ja ammatillisiin oppilaitoksiin, toiselle asteelle. Tuntui tosiaan vähän siltä, että tämä on tällainen epähuomiossa pois jäänyt, niin kuin aloitteen ensimmäinenkin allekirjoittaja Raatikainen tuossa totesi, vähän niin kuin lainsäädännöllinen bugi.

Olen kyllä tämän lakialoitteen kannalla. Tämä on varsin hyvä. Tietysti tähän olisi mittasuhteiltaan ja kooltaan sellainen muutos, että tällaisen voisi ajatella saatavan läpi vielä eduskunnassakin, mutta tietysti tuntien valiokuntien työtilanteen tämänkin menee sellaiseksi asiaksi, että sitten tuleva eduskunta ja tuleva hallitus toivon mukaan tämänkin epäkohdan meiltä yhteiskunnasta poistaa.

Arvoisa puhemies! On todella järkyttävää ja traagista, että Suomessa on tapahtunut väkivaltaa kouluissa, ja kun lukee maailmalta uutisia, niin vaikuttaa siltä, että myös kansainvälisesti, kun ihminen todella tulee sairaaksi ja todellista silkkaa pahuutta ilmenee, tunnutaan haluttavan kohdistaa se kouluihin. Tähän pitää myös meillä varautua, että tällaisia yksinäisiä susia voi olla liikkeellä.

Pöytäkirja PTK 147/2018 vp

Myös koulun sisällä voi tietyissä tilanteissa tapahtua vaarallisia tilanteita. Omasta vaalipiiristäni on loistava esimerkki tästä vähän aikaa sitten. Henkirikoksen yritys, taustalla parisuhteen päättymisen, tapahtui Vaasassa ammattioppilaitoksen tiloissa. Totta kai tällainen tapaus, joka tulee omalle takapihalle, omalle alueelle, mietityttää aina, että olisiko siihen voitu varautua paremmin, ja mitäs sitten jos tämä tekijä olisikin kohdistanut väkivaltaa ei vain siihen ex-puolisoonsa vaan ulkopuolisiin ihmisiin.

Puhemies! Pidän kuitenkin tärkeänä sitä, että meillä koulut pysyvät avoimina paikkoina. Itse en usko siihen, että lisäämällä niin sanotusti kovempia välineitä ja enemmän metallinpaljastimia saadaan kouluista turvallisia, vaan ne ydinkeinot ovat muualla, mutta tämän työkalu pitää kyllä olla meidän koulujemme turvaamisessa, ja tämä lakimuutos olisi syytä tehdä.

Puhemies! Myös tietysti keskustelua herättää aina se, mitä tehtäviä turvallisuuden takaamisessa meillä on poliisilla ja mitä tehtäviä voitaisiin muille siirtää. Meillä on tosi osavia ja hyviä vartijoita ja yksityisiä turvallisuusalan toimijoitakin nykyään, onneksi. Yksi sellainen ikuisuuskytymys on se, onko päihtyneitten kuljettaminen poliisiin tehtävä. Ei varmasti useimmissa tapauksissa ole, mutta sitten me taas tiedämme senkin, että kun pään on vetänyt täyteen, niin voi myös olla aggressiivista ja vaarallista käyttäytymistä.

Puhemies! Tärkeimpänä asiana tulevaisuudessa pidän kuitenkin sitä, että me saamme Suomessa järkevälle tasolle poliisien määrän. Poliisi on se ensisijainen turvallisuuden takaaja ja nämä järjestyksenvalvojat ja vartijat se toissijainen. Me tarvitsemme sellaisen 650 poliisia lisää. 7 850 poliisia olisi suurin piirtein se määrä, jolla saisimme tilannetta edes kohtuulliselle tasolle Suomessa, ja ainakin itse ja edustamani ”urheiluseura” keskusta pyrimme tähän tulevaisuudessa ja varmaan muutkin ryhmittymät pyrkivät jatkossa.

17.23 Rami Lehto ps: Arvoisa rouva puhemies! Lakialoite on todella hyvä, ja olen sen allekirjoittanutkin. Tämä on todella tarpeellinen, että lukioihin ja ammattioppilaitoksiin saatisiin vartijat paikalle. On kyllä todella surullista, että tähän on menty, että tähän joudutaan menemään. Mieluumminhan olisi niin, ettei vartijoita tarvittaisi, mutta nyt näyttää siltä, että niissä kyllä tarvitsee olla.

Mutta sitten kun ajattelee, että sen järjestyksenvalvojan läsnäolo on jo ennaltaehkäisevää, ja nyt kun me olemme lukeneet paljon, kuinka paljon huumekauppaakin käydään koulujen alueella ja siinä koulun vieressäkin, niin pitäisikö ajatella, että tähän lisättäisiin vielä peruskoulutkin, yläasteet, missä tapahtuu paljon huumekauppaa ja huumekauppiat yrittävät tarjota huumenäytteitä ja sitten myydäkin. Se on yhtä tärkeää, että peruskouluissa, lukioissa ja ammattikouluissa, kolmannen asteen kouluissakin, joka paikassa, saataisiin se huumekauppakin pois. Se on iso osa tätä, ja se aiheuttaa myös väkivaltaakin sitten.

Eli tarvitsemme tämän lakimuutoksen pikaisesti, mutta sitten pitäisi myös miettiä, miksi me olemme tähän tulleet. Minkä takia meillä tarvitaan nykyään Suomessakin vartijat kouluihin? Sitä pitäisi enemmän miettiä kanssa.

17.25 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Järjestyshäiriöt ja jopa väkivallanteot ovat lisääntyneet monin paikoin kouluissa ja oppilaitoksissa. Asiaan on kyllä puututtava ja vaikutettava myös lainsäädännöllisin keinoin. Tämä edustaja Raatikaisen laatima ja muun muassa useiden perussuomalaisten allekirjoittama lakialoite puuttuu asiaan mahdollistamalla yksityisten järjestyksenvalvojen asettamisen myös ammattikouluissa ja lukioissa, ja se onkin erittäin kannatettava aloite.

Pöytäkirja PTK 147/2018 vp

Yleisemminkin ottaen on hyvin tärkeää, että kouluissa ja oppilaitoksissa säilyy koulu-rauha ja esimerkiksi kiusaamiselle ja kaikenlaiselle häiriköinnille asetetaan nollatoleranssi. Perussuomalaiset ovat tehneet lukuisia tähän liittyviä lakialoitteita jo aiemmin. Nostan esille myös vaihtoehtobudjetissamme esittämämme näkökulman siitä, että mielenterveysongelmiin tulee puuttua mahdollisimman varhain ja esimerkiksi mielenterveysongelmista kärsiviä nuoria tulee auttaa järjestötoiminnan keinoin. Tämä todennäköisesti vähentäisi merkittävästi ongelmia eri oppilaitoksissa.

Arvoisa puhemies! Kouluissa ja oppilaitoksissa on tällä hetkellä täysi työ opetuksen ja muun ydintoiminnan pyörittämisessä, eikä kiusaamiseen, väkivaltaan tai järjestyshäiriöihin ehditä läheskään aina puuttua tarpeeksi perusteellisesti ja tehokkaasti, vaikka kunnissa toki onkin yritetty tehdä työtä ja karsia erilaisia häiriötekijöitä varhain. Nämä keskustelussa mainitut kouluampumiset ja henkirikosten yritykset ovat tietysti kaikkein karuimpia tapahtumia, mutta edustaja Lehto nosti aivan aiheellisesti esiin myös huumekaupan. Kyllä näihinkin tulee vakavasti puuttua. Tarvitaan monia erilaisia toimenpiteitä, ja järjestyksenpidon tehostamisella päästäisiin huomattavasti eteenpäin.

Tämä lakialoite järjestyksenvalvojien asettamismahdollisuudesta myös toisen asteen oppilaitoksiin on hyvin kannatettava, ja olen myös itse tämän lakialoitteen allekirjoittanut. Toivonkin sille ripeää ja menestyksellistä valiokuntakäsittelyä.

17.27 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Tällä edustaja Raatikaisen lakialoitteella pyritään parantamaan turvallisuutta myös lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa. Järjestyshäiriöitä esiintyy myös toisen asteen oppilaitoksissa. Se on valitettavasti tätä päivää. Turvallisuus on noussut esille viime aikoina monin tavoin etenkin lasten ja nuorten kohdalla. Myös aikaisemmat järkyttävät tapahtumat, kuten kouluampumiset, ovat mahdollisia myös tänä päivänä — valitettavasti. Kaikki toimet henkilökunnan ja oppilaiden turvaamiseksi myös kouluissa on otettava vakavasti.

Edustaja Savio nosti esille myös koulukiusaamisen. Sitä tapahtuu paljon. Näihin erittäin väkivaltaisiin tapahtumiin totta kai pitää yrittää vaikuttaa ennalta ehkäisevästi. Koulukiusaamisessa koulurauha-asiamiehen ottaminen kaikkiin kuntiin on perussuomalaisten esitys, ja sitä pitäisi myös vakavasti harkita.

Olen allekirjoittanut tämän edustaja Raatikaisen laatiman hyvän lakialoitteen, kuten hyvin moni muukin perussuomalainen. Toivon, että tämä lakialoite menisi läpi. — Kiitos.

17.29 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Kuten keskustelussa onkin jo esille tuotu, tämä kannatettava ja itsenikin allekirjoittama lakialoite toteutuessaan paikkaisi varsin erikoisen aukkokohdan lainsäädännössä. Täytyy ihmetellä, miten lakiin on voinut tällainen omituisuus jäädä ja tarkoittaisiko tämä nyt sitä, että ammattikoulu syyllistyisi laittomuuteen vartijan palkatessaan. Toivottavasti ei sentään näin, mutta yhtä kaikki lakia täytyy näiltä osin ilmeisestikin täsmentää.

Kannatan myös edustaja Lehdon aiemmin esille tuomaa ajatusta vartiointimahdollisuuden laajentamisesta myös yläasteelle, juurikin mainituista huumekaupan estämiseen liittyvistä syistä.

17.29 Juho Eerola ps: Arvoisa rouva puhemies! Asia on tärkeä, ja aloite on hyvä — sen todistaa muun muassa se, että olen itse sen allekirjoittanut. Valiokunnan puheenjohtajana koetan huolehtia siitä, että tämä vielä olisi, niin kuin tässä toivottiin, mahdollista tämän

Pöytäkirja PTK 147/2018 vp

vaalikauden aikana valiokunnassa käsitellä siten, että vielä saataisiin aikaiseksi se, että tämä vaadittava korjaus tehdään. Niin kuin minä olen aiemminkin sanonut, tietysti olisi helpompi valiokunnassa aina perustella asian kiireellisyyttä — ei pelkästään sillä, mikä on se teksti siinä aloitteessa — myös sillä, että siinä olisi mahdollisimman paljon nimiä. Nyt on 17 nimeä. Olisi helpompi, kun... Minä uskon siihen, että tähän varmaan olisi saanut enemmänkin — niin kuin kuultiin, edustaja Kurvinenkin kannatti tätä ja olisi voinut tähän nimen laittaa. Mutta tosiaan, niin kuin sanoin, lakimuutos on syytä tehdä ja tähän vaadittavat korjaukset tarvitaan. [Puhemies koputtaa]

Tässä keskustelun aikana on tullut erinomaisen hyviä huomioita. Edustaja Lehto sanoi sen ja edustaja Mäkelä vielä toisti, että peruskoulut, yläasteet, ja tämä huumekauppa ja sen lisääntyminen ovat semmoisia asioita, mitkä varmaan vaatisivat tätä. Tämä sama uudistus olisi syytä tehdä perussuomalaisten mielestä myös peruskouluissa.

17.31 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! En tiedä, oliko se edustaja Lehto vai kuka, joka esitti, että ainakin peruskoulun yläkouluihin tai yläluokkia opettaviin oppilaitoksiin voisi myös tulla järjestyksenvalvojia, ja en minä tyrmää tätä ajatusta. Nämä tietyt ongelmat myös siellä voivat olla läsnä.

Me olemme edustaja Eerolan kanssa tässä kolmisen vuotta tehneet hyvää yhteistyötä hallintovaliokunnassa, edustaja Eerola puheenjohtajana, ja siellä tämä tulevat meidän silmiemme eteen. Tietysti eduskunnalla on tietyt pelisäännöt, ja on vähän harmillista, että tässä ei tämän enempää allekirjoittajia ole. Sehän ei tämän merkitystä alenna, mutta se on vain kuitenkin niin, että tämä ei ehkä kymmeniä allekirjoituksia enemmän omaavien aloitteiden edelle voi mennä.

Puhemies! Täällä nyt ei hirveästi menty juurisyihin tai syihin siitä, miksi tällaisia aloitteita tehdään, mutta tässä aiemmassa keskustelussa sivuttiin ehkä jonkun verran sitä, että pitäisi tietysti keskustella siitä, miten tähän on tultu, että niitä riskejä kouluissa sillä tavalla on. Itse puhuin aiemmin näistä ulkopuolisista riskeistä, ja sitten tietysti valitettavasti väkivaltaa ja rikollista toimintaa on myös oppilaitten ja opiskelijoitten keskuudessa.

Täällä eduskuntasalissa on aiemminkin puhuttu tästä, mutta uudistan sen nytkin, että kyllä meidän pitää vain ottaa laiva tai lentokone ja lähteä sinne Islantiin katsomaan, mitä siellä on oikein tehty. Islannissa oli erittäin paljon nuorten pahoinvointia: ongelmia nuorilla, päihteidenkäyttöä, yksinäisyyttä, kiusaamista ja vastaavaa. Siellä on nyt sitten muutamassa vuodessa, vuosikymmenessä, onnistuttu kääntämään se kehitys, ja sieltä kyllä ihan selviä oppeja tulee Suomeen, mistä maalaisjärkisesti jokaisen on helppo ymmärtää, että ne toimivat: Se on hyvä, että lapsella ja nuorella on harrastus, varsinkin nuorella murkkuikäisellä, vaikkapa joku joukkuepeli, liikunta, partio, palokuntanuoret tai vastaava yhteisöllinen harrastus. Myös vähän vähävaraisempien perheiden lapsille pitäisi vaikka yhteiskunnan tuella sitä auttaa. Ja se on tärkeää, että vanhempien ja koulujen yhteistyö toimii ja vanhemmat tietävät, missä lapset ja nuoret menevät. Ja on pakko myöntää, puhemies, että minäkin olen joskus nuorisopoliitikkona suhtautunut vähän kriittisesti tällaisiin nuorten kotiintuloaikoihin yhdessä kaupungissa tai maakunnassa, mutta ehkä sitä iän myötä muuttuu konservatiivisemmaksi ja ehkä tällaisia yhteisiä kotiintuloaikoja ja pelisääntöjä pitäisi vain tuoda, koska Islannissa niistä on niin hyviä tuloksia tullut.

17.33 Mika Raatikainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kurviselle voin ilokseni todeta, että juuri eilen saavuimme hallintovaliokunnan puheenjohtajan kanssa Islannista ja

Pöytäkirja PTK 147/2018 vp

siellä puhuttiin kyllä koulutuksesta ja näistä turvallisuusasioistakin jonkun verran. Point taken.

Tämä, minkä takia minä olen tämän esityksen tehnyt, johtuu siitä, että tuolta koulumaa-ilmasta tuli minulle yhteydenottoja. Siellä on ollut muun muassa tilanteita, missä erilaiset opiskelijaryhmät ovat alkaneet tapella keskenänsä kesken koulupäivän. Äskenhän puhuttiin aika paljon ulkopuolelta tulevista uhista ja näin, mutta siellä on ollut tällaisia tilanteita. Sinne tällä hetkellä minun käsittääkseni ei oikein voida vartijoita palkata, koska tässä lais- sa ei ole erikseen mainittu toisen asteen oppilaitoksia. Ainakin se helpottaisi ja selventäisi sitä kuvaa, jos saadaan mainittua nämä toisen asteen oppilaitokset.

Näin lyhyesti tähän.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

8. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 25.1.2019 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.34.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen